

Svetlana Jantsek: Aivar Mäele meeldib rohkem töö kui naised

Pikaajaline festivali «Kuldne mask» eestvedaja, teatritegelane Svetlana Jantsek rääkis rus.postimehele antud intervjuus, et Aivar Mäe on töönimene, kuigi ta ta tegi oma nalju, siis füüsiliselt ahistama ta kedagi ei läinud.

Mis julgustab teid avameelselt rääkima Aivar Mäe ümber tekkinud skandaalist?

Mulle on selged skandaali põhjused, miks see võis nii juhtuda, kuid süüdistustes kõlavad täitsa teised mõtted. Ja need meetmed, mis juba praegu on Aivar Mäe suhtes vastu on võetud, minu meelest on ebaadekvaatsed. See on suurim eksimus uue ajastu tuultes - ta töölt kõrvaldada. Praegu on epideemia, kultuurivaldkonnas on palju probleeme sellega seotud, kuid ta on reaalselt väga hea kriisijuht, kes saaks lahendada neid probleeme ettevõttele minimaalse kahjuga.

Kas see tähendab, et mingitel juhtudel peaksime selja keerama eetilisele poole, kui inimene on efektiivne juht?

Ei, ei peaks. Kuid me praegu räägime sellest, mis reaalselt võinuks olla ja sellest, et Aivar Mäe muutub. Mulle tundub, et selles pöördumises, mida ma lugesin Eesti Ekspressis, on pooltõde. Aga pooltõde töötab alati vale kasuks. See, millest seal kirjutatakse, võis aset leida. Me praegu räägime Aivari naljadest, mida ta alati ütleb – eriti naistele, aga ka meestele. Rohkempi veel, Mäe on esimesena naerab nende üle. See on selline märk, et ma ei solva sind, see on nali, omamoodi võti suhtlusesse, et siis leevendada olukorda. Jah, tal on need naljad ebaviisakad. Naljad võivad viia tupikusse, segadusse ja solvata, kuid need pole vänged. Ma kujutan ette endale, kuidas Aivar Mäe, kes ei suuda jalgadel olla, lollitab olukorraga ja kukub naise põlvedele. Ent on välistatud, et ta meelega, justkui juhuslikult, oleks puudutanud rinda või tagumikku - see pole enam nali.

Tema vastu kõlas süüdistusi, mitte vaid anonüümseid, et juhi kurikuulus elujanu kajastus lõpuks töösuhetes.

Vaevalt see nii on. Võin tuua isikliku näite. Ta on alati mulle öelnud, et armastab mind, alati kallistas kuniks kondid ragisesid, kuid seejuures, kui küsimus seisnes rendihinnas, ütles ta mulle alati: «Sveta, vaata kui palju mul on inimesi, mul on vaja neid kõiki toita. Ma ei saa hinda alandada.. Kuigi siin saan: 10 eurot.» Ja kui mitmeid kordi trahviti «Kuldset maski» – laval suitsetamise pärast, mille iganes eest! Kusjuures trahvid polnud alla 500 euro! Ja isegi

postimees.ee
05.07.2020 18:40
Olesja Lagašina
venekeelse toimetu...
236000

Rahvusoper Estonia
Aivar Mäe

kui ma oleksin tema juurde bikiinides tulnud, ma oleks pidanud ikka 500 eurot maksma. See on seetõttu, et teatri huvid on talle kõigest tähtsamad. Ausalt öeldes, talle meeldib töö rohkem kui naised. Minu meelest ei ole tal üldse valikut, keda võtta tööle, kas tüdrukut mniseelikus ja pikkade jalgadega või professionaali. Ta koheselt võtab tööle professionaali.

See tähendab, et praegu tema vastu astusid need, kes polnud piisavalt professionaalsed ja seetõttu kannatasid? Või on see generatsioonide vaheline, sest naised võtavad vastu sellist käitumist juba teisiti?

Ma ei ole nii sügavale teemasse sisenenud, kuid mulle tundub, et ta peale ei olda solvunud tema nalajade pärast, vaid neid sunniti ütleva mingeid teisi põhjuseid. Teiseks, ajad on tõesti muutunud, erinevalt Aivar Mäest, kes pole muutunud viimase viie aasta jooksul. Ta on juba 30 aastat juhtinud erinevaid suuri asutusi ning kõik need aastad on ta samasugune olnud nagu praegu. Tema käitumine, kõnemaneeer olid veel kümme aastat tagasi normaalsuse normi all. Täna, võib olla, räägin noorest põlvkonnast, kes võtab seda vastu teisiti.

Ma nägin pealt ühte olukorda pealt Vene teatris, kui ta seal veel töötas. Ta rääkis ühte nalja näitlejanna pihta, kes pööras vägagi ekspressiivselt õlaja vaatas Mäed hämmeldunult, koheselt muutis Mäe distantsi ning rääkis edasi õigel toonil. Ja ma nägin naise, kes võtsid seda vastu suurima heameelega. Naised on erinevad, kuid mulle tundub, et teatris on ujedaid naise väga vähe. Väheusutav, et nad ei saanud mingil moel selgeks teha, et ta teaks oma kohta... Ja ma ei arva, et see hiljem avalduks töö suhetes mingil moel.

Ei ole kindel, et naiste pöördumise taha olid vaid tema naljad, kuid see on just see koht, kus saab tast kinni võtta.

Tema advokaat kinnitab, et Estonia teatri juhi vastu on käivitatud hävitamisoperatsioon. Mida tei näete lahvatanud skandaali taustana?

Mõtlete, et planeeritakse vabastada oma koht? Seda ma olen ka kuulnud. Muidugi kõike võib juhtuda. Me pruugime mitte teada salajasi asjaolusid. Kuid ma ei mõista – milleks see kõik. Sellepärast, et viimaste aastate jooksul, teatrit juhtides, pole teater kunagi nii palju väljasõite teinud, teatrist ei räägitud ega kirjutatud nii palju enne, ka välismaal. Ta on väga talendikas ja karismaatiline liider. Nii palju kui ma tean, praegu on talle helistanud pea kõigi teatrite juhid ja avaldanud toetust sellises olukorras.

Toetusavaldusele on allakirjutanud töötajad ja endised kolleegid, keda on rohkem kui 350 inimest. Millest see räägib?

See räägib sellest, et temaga on huvitav koos töötada. Ja sellest, et kui on mingid juhtumid, siis seda tuleks kollektiivi sees arutada. Teatris on aruteludes vähe keelatud teemasid, mida kolleegidega rääkida, kui nüüd tavaelus. Uue lavastuse tootmisprotsessis arutatakse kõike – lõualuu, menstruatsioon, kehalõhna ja selle omadusi. Vahetevahel ka omavahel ja mitte kõige ilusamate sõnadega, kuid see ei tähenda seda, et inimest ei armastata või midagi tema vastu planeeritakse.

Selle tõttu, mis nüüd juhtus, teater paljuski kaotab.

Päris palju on jutumeid nii Eestis kui ka välismaal, kus juhti süüdistatakse ahistamises. Suured kohtuprotsessid. Kuidas teile tundub, kas see kõik mõjutab juhtide kultuuri riigis?

Arvan küll. Keegi ei taha olla seitsme või kahekümne aasta taguste mälestuste ohver. Kõik hakkavad väga ettevaatlikult käituma. Koos vanniga viskame ka lapse välja. Teatris kaob vahetusuhtlus.

Sõna «ahistamine» [Aivar Mäe](#) kohta ei ole üldse kohane. Solvavad naljad - jah. Ma saan aru, et nii saab olla formuleeritud suhestumine tema naljadesse, kuid ta ei roniks ahistama.

Paljud süüdistavad teda, et ta ei ahistanud... Ja mulle isiklikult tundub, et kõik need aastate tagused memuaarid, kui juba kuidagi tõestada pole võimalik, mis tegelikult juhtus, ent süüdistatava maine on rikutud. Teisalt, need, kes tunnevad ennast kannatajana, peaksid ka omama õigust enda väärkuse kaitsmisele.

Muidugi. Aga kui sa oled seitse aastat vaikinud ja nüüd kasutasid juhust...

Aga kui ei vaikinud, kuid toona keegi ei märganud, sest kontekst oli teine, kultuur teine?

Raske öelda. No ma praegu meenutasid seitsme aasta tagust episoodi, kui mul oli väga raske sellepärast, et pidin koondama minut töötajat teatris. Aivar siis ütles mulle: «Mida sa muretsed? Ma lasin lahti täna 25 inimest.» Mitte seda orkestrit, baleriine ega koori. Ma ohkasin. Ja ta ütles: «Usu mind, juhtidel on alati ebapopulaarseid otsuseid, kuid väga tähtis on mitte mõjutada lasta inimesest, keda lahti lased. Nendest 25 inimesest, keda lasin lahti, võib olla seitse on rahulolematud, Aga kõikide teistega ma rääkisin nii palju, kui palju oli tarvis, et selgitada, kui palju inimene oli mulle tähtis ja mis õhutas mind temast lahti ütleva.» Seda ei tee mitte iga juht, mõned teavitavad e-posti kaudu. See räägib ka tema inimlikkusest.

Täna üritatakse teda näidata täieliku koletisena, kes ei austa mitte kedagi... Kuid see pole nii, kuigi ta käitumine ei sobi alati viisakuse raamidesse.

Kas anonüümsust tuleks jätta nendele inimestele, kes lähevad ahistamissüüdistusega meediasse?

Mõtlen ajakirjanduses – jah. Me peaksime jätma ta anonüümseks tingimustel, kui ta läheb politseisse ja teeb avalduse ära. Kannatajatele pakuti sellist võimalust, kuid mitte kõik ohvrid ei läinud, kuigi teatrites on tunnustajaid alati palju: seal on lihtsalt kitsas, eriti lava taga.

Praeguseks on kaheks kuuks peatatud Aivar Mäe leping. Kas on üldse võimalik tagasi tulla pärast selliseid süüdistusi?

Arvan, et pea võimatu. Ja isegi kui see nii läheb, siis naaseb teistsugune Mäe ja teine atmosfäär teatrisse. Ükskord Elmo Nüganen ütles mulle, et teatris tuleb kulutada hästi palju väärtusetut energiat, mis ei kasva lavatuseks, rolliks või dekoratsiooniks.

Aivar Mäe valas teatrisse oma energiat, elurõõmu, ta on väga aktiivne ja kiirelt vastab uutele iidedele ja pakkumistele, nakatub nendest. Päris tihti need ideed ei saa omale elu, kuid nad keevad ja edastavad selle energia, millest kasvab välja täitsa uus idee. Ja kui seda energiat kõigile ei valata, on loomeprotsessil täiesti erinevad tulemused.

Neljapäeval peatas rahvusooperi nõukogu Mäe lepingu kaheks kuuks. Mitmed rahvusooperi endised ja praegused naistöötajad on teda anonüümselt süüdistanud kohatus käitumises nendega. Ka rahvusooper Estonia nõukogu esimees Arne Mikk esitas neljapäeval nõukogu koosolekul palve esimehe kohalt taandumiseks.